

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Caput IX. Præcipua rationum momenta, quæ Ratisponensibus favent,
expenduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A prodigio seu miraculo, quo capsula S. Dionysii caput continens ad capsam, reliqua Sancti ossa complectentem, sponte accesserit, istud equidem unum dumtaxat et solum est; cum autem res ita habeat, qui, quaeso, divina quoque, quæ dubium omne penitus abegerint, non defuisse prodigia et portenta, Leo Papa, veritate salva, in dictis litteris dicere potuit? Avesine forsans usus pluralem pro singulari adhibuit? Ast id vero admodum simile haud apparet. An alia forsans adhuc, quæ, quod Ratisponæ fuerat inventum, Dionysii esse corpus, testarentur, divina fuere patrata prodigia? Verum id nusquam memorie proditum invenitur, nec, ut credatur, sufficere videntur litteræ, Leonis IX Papæ nomine inscriptæ. Etenim, ut quid de hisce sentiam, modo edicam, loco non uno, uti ex iis, quæ jam dixi, colligere fas est, corruptæ, adscititiisque additionibus interpolatæ verosimillime sunt; cum autem id ita sit, quis, quod de prodigiis, omnem omnino de Dionysiani corporis Ratisponæ inventi veritate dubitationem amolitis, in iisdem asseritur, additum pariter iis haud fuisse, pro certo

B affirmet?

varis aliis
navis vero-
simillime
sint infectæ.

113 Ast vero, inquiet forsans non nemo, si ita quantum ad Leonis litteras res habeat, nihil plane ex hisce certi, quo Dionysii corpus Ratisponensibus asseratur, potest confici. Fateor, sic habet: neque enim, contra ac Eckhartus velle videtur, minoris tantummodo momenti nævis, qui a librariis sciolis, corrigere forsans, quod corrigendum non erat, conatis, venire facile potuerint, sunt infectæ, verum etiam, ut mihi equidem apparet, majoris momenti aliis, qui non nisi a scriptoribus, litteras illas variis pro arbitrio suo additamentis immulare videris etiam sensibus augere ausis, sint profecti. Hinc porro fit, ut, etsi quidem, litteras illas certo esse supposititias, asseverare non ausim, eas tamen valde habeam suspectas, imo etiam verear, ne non primigeniæ sint Leonis litteræ, variis tantummodo interpolationibus fœdatæ, sed novæ, quæ hisce, incendio aliore casu amissis, fuerint substitutæ. Emmeramense monasterium anno 1062, uti antiquissimum hujus, quod supra num. 8 laudavi, Chronicon testatur, combustionem fuit assumptum. Quid si ergo infelici isthoc casu Leonis de Dionysiani corporis apud Ratisponenses manifestatione litteræ perierint, hisque tum aliæ a quopiam, qui, quæ in primigeniis ac genuinis Leonis litteris haberentur, probe noscebat, fuerint substitutæ? Nihil quidem, quod vel utcumque, fuisse hoc reipsa factum, suadeat, litteris mandatum incendio; verum, quod nonnumquam alias, Pontificum regumve diplomatis sese litteris perditis, factum reperitur, id quoque, si litteræ, quas Leo de approbatis a se Ratisponensibus S. Dionysii reliquis ad Henricum I, Francorum regem, miserit, præfato infortunio perierint, factum fuisse, suspicari haud prorsus est absolum.

Ratisponensibus multum suffragari haud queunt.

114 Quod si porro re etiam vera factum forsans id fuerit, enimvero in litteris illis, quales modo circumferuntur, nonnulla a veritate aliena cubare, nequiquam erit mirandum, utcumque etiam, qui litteras illas primigeniis Leonis litteris substituerit, putarit, sese habere, quid in his contineretur, compertum; facile enim is vel in errores memorie lapsu incidere, vel ea, quæ Ratisponensium de translato ad se Dionysio opinioni plus æquo suffragantur, e nimio partium studio iisdem litteris inserere potuerit. Verum simul etiam nonnulla veritati

consona commemoravit. Ac in primis quidem in iis, quæ de lite, Gallos inter et Ratisponenses de Dionysianis reliquiis diutissime ventilata, de Leone IX, utrimque, ut illam decideret, rogato, de sententia in Ratisponensium favorem pronuntiata, litterisque, quibus hanc declaravit, ad Henricum I, Francorum regem, missis, docet, veritatem, ni fallor, attigerit. Ita opinor, quod hæc omnia fuisse re etiam ipsa facta, vere admodum simile appareat ex iis, quæ jam supra de approbatis a Leone, quas Dionysii esse dicebant, Ratisponensibus reliquiis disserui. Verum, utcumque hæc habeant, sinceræ equidem, puras ac genuinas, esse quales Leonis nomine circumferuntur, hac de re litteras, supra modo a nobis recitatas, nequiquam est certum atque indubitatum, uti quæ disputata jam nunc sunt, efficiunt perspicuum: cum autem res ita habeat, Ratisponenses sane e litteris illis pro sua de Dionysiano corpore, ad se e Galliis translato, opinione firmanda haud multum habent præsidii; verum valida, quibus hanc probatam dent, rationum momenta, aliunde petita, haud desunt, ut modo cap. seq. luculentius ostendam.

AUCTOR
C. B.

CAPUT IX.

Præcipua rationum momenta, quæ Ratisponensibus favent, expenduntur.

Varia inter rationum momenta, quæ opinioni de Dionysio in Germaniam translato adstipulantur, locum non infimum tenet Ratisponensium, quæ Dionysii esse dicebantur, reliquiarum approbatio, a Leone IX, ut duo scriptores suppres supra laudati, Amalista Saco nimirum et monachus Hamerslebiensis anonymus, in suo supra memorato compendio, testantur, Ratisponæ seu viva voce, seu, uti e supra cap. 6 adductis verosimillimum apparet, etiam litteris anno 1052 certissime facta. Fateor quidem, Pontificum passim in factis, quæ celalem suam multum prægressa, asserendis haud majorem, quam sit eorum, a quibus hæc illis suggesta, auctoritatem esse; verum, etsi id ita sit, illorum tamen etiam tum, cum de meris factis historicis agitur, declarationes haud temere rejiciendæ; imo vero hæc, quando, accurately ac diligenti examine præmisso, datæ noscuntur, magno in pretio habendæ opinionique, cui adstipulantur, magnum pondus adijcere sunt censendæ; ut sane, S. Dionysii corpus penes Ratisponenses esse, Leonis IX, qua hisce adjudicatum illud fuit, declaratio, utpote, maturo juxta atque accurately examine præmisso, facta, argumento sit perquam valido. Isti porro declarationi, seu Ratisponensium, quæ Dionysii esse dicebantur, reliquiarum approbationi, per Leonem IX factæ, accedit traditio, qua, quemadmodum e supra memorato Remensem abbatem inter et Arnolfum, Emmeramensis monasterii præpositum, colloquio liquet, penes sese esse S. Dionysii reliquias, Ratisponenses, nondum etiam corpore, quod Dionysii esse, inscriptiones adjunctæ indicabant, in S. Emmerami ecclesia invento, credere.

Leo IX ac traditio Ratisponensium opinionem maxime firmanant;

116 Emmeramensis supra sæpissime jam laudatus abbas Joannes Baptista Ratisponensium huic,

AUCTOR
C. B.
etsi autem
hæc, contra
ae Emmera-
mensis abbas

huic, quam, quæ suæ de Dionysio in Germaniam translato Dissertationis § 145 affert, sat valide probant, traditioni Dissertationis ejusdem § 153 adjungit pretiosum, cujus jam supra loco non uno meminimus, Evangeliorum codicem, in S. Emmerami monasterio servatum; ut autem, Ratisponensium de Dionysio ad se delato opinioni non parum momenti et pretiosissimo illo libro accedere, probatum det, nonnulla primum de hoc, tum de Chesneo, qui de eodem libro ex Aventino loquens nonnulla scriptoris hujus verba omisit, præfatus, sequentem arguit in modum: Placuit Andrea du Chesne referre, codicem pretiosum, auratum et gemmatum, jussu Caroli Calvi pro monasterio S. Dionysii fuisse conscriptum et eidem cenobio donatum; at displicuit huic scriptori, quod hic codex una cum reliquis S. Dionysii jam monasterio divi Haimerami obtigisse ab Aventino dicatur..... Omisit ergo narrare, quod displicuit, et narravit, quod arrisit. Sane advertit scriptor du Chesne, codicem hunc jussu Caroli Calvi anno 870 in Bajoaria non potuisse conscribi. Facile autem sibi persuasit, a Carolo Calvo, qui in ecclesia S. Dionysii sepultus quiescit, hunc librum S. Dionysio fuisse donatum. At, quomodo ad monasterium S. Emmerami transferri voluerit, ubi nunc monstratur, anxius hasit, consultumque duxit, ne cuncta diceret.

Jonnes Ba-
pista con-
tendit, e pre-
tioso Evan-
geliorum

117 Prefecto, benevole lector, tibi mecum facile persuadebis, haud leve hunc pretiosum Evangeliorum codicem esse monumentum, quo veritas translationis corporis S. Dionysii in Bajoariam communitur. Cum codex actus illius (Caroli Calvi) imperio, id est, jussu illius exaratus fuerit, non utique in Bajoaria, sed in Gallia, cum is nobis ab Arnulpho imperatore, ut gravis author Arnoldus noster sæculo XI scribit, et non a Carolo Calvo traditus fuit; cum Arnulphus imperator ante finem sæculi noni in Franciam venit, indeque victor redierit; cum traditio et historia presbyteri ad Reginwardum abbatem sæculo XI scripta, hunc librum una cum ossibus S. Dionysii huc Ratisponam venisse, referant; cum liber iste auratus et gemmatus adhuc a nobis monstretur, quis neget, hunc codicem magnum esse monumentum, quo veritas hujus translationis (Dionysiani corporis ad S. Emmerami ecclesiam) stabilietur? Ita laudatus celsissimus scriptor. Verum, etsi quidem pretiosus, quem memorat, Evangeliorum codex, non in Bajoaria, sed in Gallia, Caroli Calvi jussu fuerit conscriptus, facileque factum esse queat, ut is abs hoc principe monasterio Dionysiano fuerit donatus, nihil tamen uspiam, quod, fuisse id reipsa a Carolo Calvo factum, suadeat, occurrit. Quid si ergo liber ille, haud S. Dionysii monasterio donatus, sed post Caroli Calvi mortem ad Ludovicum Balbum et Carolum Crassum et abs hoc deinde ad Arnulphum venisse dicatur?

codice ab
Emmera-
mensibus
hodieque pos-
sesso haud
multum

118 Certe eum Arnulphus, utpote qui (Appendicis hujus cap. I videlicet) cum exercitu in Gallias numquam venerit, secum ex hoc regno vi aut fraude surreptum in Germaniam haud tulerit. Verum demus etiam, pretiosum illum Evangeliorum codicem a Carolo Calvo fuisse monasterio San-dionysiano donatum, indeque etiam illum ad Arnulphum venisse, haud propterea tamen, Dionysianum pariter corpus ad principem hunc et sacro illo asceterio fuisse delatum, recte existimaris. Quid ni enim codex sine sacro isthoc pignore potuerit afferri? At vero, ait

celsissimus author, traditio et historia presbyteri ad Reginwardum abbatem sæculo XI scripta, hunc librum una cum ossibus S. Dionysii huc Ratisponam venisse, referunt. Fateor, sic habet; verum quid tum? Hic certe tam traditio, quam laudata a celsissimo auctore historia, a veritate aberrat. Dictus enim Evangeliorum codex non serius quam anno 893 S. Emmerami monasterio, uti in hac Appendice num. 39 probatum dedi, ab Arnulpho fuit donatus; Dionysianum autem corpus eo certe, uti in eadem Appendice num. 40 jam monstravi, haud citius, quam anno 894, advenit. Adhæc Historia illa, quæ in rebus, diu ante seculum XI medium gestis, nullam omnino, vel certe admodum exiguam, ut jam supra docui, fidem meretur, jam supra partim huc transcripto cap. ultimo sic habet: Quamdiu Arnulphus incolumis vixit, sancti Dionysii ossa secum retinuit. Tandem morbo correptus, quando finem sibi imminere sensit, Dionysii ossa sancti Emmerami monasterio perpetualiter servanda tradidit una cum Evangeliorum libro, quem præmisimus.

119 Cum autem, uti e jam dictis nemo non colliget, sex annis ut minimum ante annum 899, Arnulpho imperatori emortualem ac proin multo citius, quam verbis hisce innuatur, pretiosus ille Evangeliorum codex Emmeramensi monasterio ab Arnulpho imperatore fuerit donatus, consecrarium fit, ut dicta Historia seu presbyteri Germani anonymi de Dionysio, Ratisponam translato, lucubratio, jam supra sæpius laudata, non tantum perperam, ut traditio facit, corporis Dionysiani donationem cum pretiosi Evangeliorum codicis donatione conjungat, verum etiam, ut hanc serius, quam patitur veritas, differat. Jam vero, cum id ita habeat, enimvero e pretioso illo codice, penes Emmeramenses modo asserato, præfatisque traditione et historia, quæ una cum hoc Dionysianum corpus isdem Emmeramensibus ab Arnulpho impertitum, ferunt, haud valde admodum, ut consideranti patescet, pro vindicando hisce sacro illo pignore arguitur. Verum id e tribus supra memoratis lapidibus seu potius e tribus, quas hi incisas sibi habent, quasque num. 4 e Cælestini abbatis Ratispona Monastica seu S. Emmerami Mausoleo integras jam exhibui, Inscriptionibus validissime fit. De hisce, de quibus jam supra nonnulla adduxi in medium, meum modo speciatim magis promendum judicium. Inscriptiones illæ characteribus uncialibus, quales seculo IX ac X in usu fuerunt, sunt conscriptæ. Id quisque, qui eas, vel in ipsis illis tribus lapidibus, in S. Emmerami monasterio servatis, prout æri incisæ apud sæpissime jam laudatum Emmeramensem abbatem Joannem Baptistam loco supra cit. exhibentur, consulere voluerit, compriet; ut sane dubitandum non sit, quin lapidibus, in ecclesiæ S. Emmerami muro sub Reginwardo abbate (Appendicem hanc cap. I videlicet) circa seculum XI medium inventis, haud diu admodum post annum 890, quo circiter Dionysii corpus e Francia Ratisponam dicitur allatum, incisæ fuerint seu insculptæ.

120 Certum omnino atque indubitatum id apparet, ita tamen ut, cum Arnulphus ante annum 896 imperator haud existerit, hocque tamen titulo princeps ille in priori e tribus dictis inscriptionibus distinguatur, hæc equidem ante dictum annum 896 positæ indubie haud fuerint. Porro dictorum lapidum inscriptionumque,

D

E

presidii acci-
piat, e tribus
tamen jam
ante memo-
ratis,

P

uti quæ hic
adducuntur,

A que, quas incisas sibi hi habent, jam supra sæpius laudatus sacerdos Germanus anonymus in sua ad Reginwardum abbatem epistola etiam meminit, ac in iis pro vindicando contra Gallos Ratisponensibus S. Dionysii corpore vim maximam ponit. Neque vero, ut apparet, immerito: cum enim nullo plane, uti ipsimet Galli fatentur, errore Chronologico laborent, eaque, quam jam dixi, antiquitate polleant, quid ni ad reliquiarum S. Dionysii translationi, quam diserte produnt, faciendam fidem valeant? Ut verè Sanctorum reliquæ secernantur a falsis, concilium Mediolanense iv, sub S. Carolo Borromæo celebratum, requirit Primo, ut scripta, tabulæ, litteræ, certi Annalium codices aliæ ejusvis generis monumenta, quæ ipsis ecclesiis earumve atriis atque ædibus aut aliis locis exstant, schedulæque vasculis acrisve sacrarum reliquiarum affixæ inclusæve recognoscantur accurate et diligenter, unde illarum vel translatio vel collocatio ibi facta cognosci aut alia ejusmodi notitia earumdem haberi queat.

B ostendunt, 121 Cum ergo, ut dictum, in S. Emmerami ecclesia tres supra num. 4 datæ inscriptiones, quæ, ibidem quiescere S. Dionysii corpus, faciebant testatum, fuerint sub seculi xi medium inventæ, quid ni illarum fide sacrum isthoc pignus re etiam ipsa ibidem quiescere, concilii Mediolanensis regulam, modo huc transcriptis verbis expressam, sequentes, merito etiam credere possinus? Eodem Leone IX, qui reliquias, Ratisponæ a Reginwardo inventas, Dionysii esse declaravit, universam Christi Ecclesiam sub seculum xi medium gubernante, sepulcrum quodpiam, ut Honoratus a S. Maria in suis in Criticen Animadversionibus tom. 3, lib. 5, dissert. 6, part. 2 docet, in Germania fuit apertum, cumque invento in hoc corpori tabula plumbea, quæ sequentem hanc inscriptionem, Corpus sancti Aurelii episcopi tempore Arnulphi regis repositum, Herderado abbate, viii Kal. Septembris, præferebat, esset adjuncta, absque hæsitacione ulla, esse illud S. Aurelii episcopi corpus, universi credere. Sanctorum martyrum Papiæ et Mauri, Romanorum militum, corpora Romæ in ecclesia in titulo Equitii quiescere, Cardinalis Baronius, uti ipsemet in Ecclesiasticis suis Annalibus ad

C annum 270, num. 10 refert, persuasum sibi habuerat; verum, cum in ecclesiæ S. Adriani sepulcro tabula marmorea cum hac inscriptione, In hoc loco requiescunt corpora sanctorum martyrum Papiæ et Mauri, fuisset inventa, in æde illa sacra re etiam ipsa quiescere duorum horum sanctorum Martyrum corpora, haud difficulter et Baronius et alii credidere. At vero, iniquies, exemplis e muro tribus, quos supra memoravimus, lateribus seu lapidibus, duæ apparuerunt capsæ seu thecæ, in quarum una quidem humani corporis caput, in altera vero ossa reliqua fuerunt inventa.

122 Ita sane in Ratisbona Monastica Cælestinus abbas, aliique passim omnes, qui de S. Dionysii corpore, in S. Emmerami ecclesia per Reginwardum abbatem invento, tractarunt; cum autem e tribus, quæ in Lapidibus, ante thecas illas seu capsas positæ, fuerunt repertæ, inscriptionibus prior habeat, Emmeram Aquitanicæ, Dionysius Areopagita hic requiescit, oportet, ut vel S. Emmerami ecclesia per adverbium hic in inscriptione isthac significetur, vel ut tam S. Emmerami, quam S. Dionysii ossa duabus illis capsis seu thecis fuerint inclusa. Fateor, sic ha-

bet; verum, sola S. Dionysii ossa duabus illis thecis fuisse inclusa, ex eo habetur compertum, quod alio ecclesiæ Emmeramensis loco, omnibus et singulis notissimo, S. Emmerami ossa essent servata. Adhæc in altera e duabus dictis thecis seu capsis inventa fuit tabella, sequenti isthac inscriptione munita: Hic reconditum fuit corpus sanctissimi patroni nostri Dionysii Areopagitæ. Emmeramensis abbas Joannes Baptista sæpissime jam laudatus, qui, quod de præfata tabella jam dixi, in sua de Dionysio in Germaniam translato Dissertatione docet, sequentem de illa ibidem § 150 præbet notitiam: Sollicite cum quodam ex dilectissimis meis sodalibus inquisivi, ex qua materia tabula ista parva confecta esset. Deprehendimus ambo ex particulis a latere dextro superiori hujus tabulæ avulsis, corticem sive corticis potius particulas, cum sapone... conjunctas, hic esse adunatas, licet oculis illa pars, unde avulsæ sunt particulæ, ita objiciatur, acsi tota tabella ex subtilissimis foliis quibusdam conglutinatis consisteret. Levissima est ista parva tabula manibusque caute tractanda, ne ob vetustatem vel parum fortiori digiti tactu conteratur.

123 Porro idem abbas, qui parvam istam tabulam seu tabellam in monasterii sui archivo hodieque custodiri loco cit. etiam ait, inscriptionem jam datam, quam, ut dictum, hæc complectitur, æri seu potius æneæ, ejusdem plane, cujus tabella est, longitudinis ac latitudinis, laminæ incisam Dissertationis præfate pag. 116 proxime ante tres inscriptiones alias, æri pariter, ut supra dictum, incisas hucque jam num. 4 transcriptas, exhibet; cum hinc autem atque ex iis, quæ proxime datis verbis de tabella ista laudatus abbas tradit, hanc admodum esse antiquam, sit necesse, sane vel in altera e supra memoratis capsis seu thecis vel saltem haud procul abs hisce una cum invento per Reginwardum corpore fuisse repertam, vero apparet simillimum; ut enimvero, ex inscriptione, proxime hic jam recitata, quam sibi habebat impressam, contineri in dictis thecis, non S. Emmerami, sed S. Dionysii reliquias, potuerit concludi. Dubitat quidem laudatus celsissimus scriptor, fuerintne dicta tabella e Francia cum sacris S. Dionysii ossibus allata, an contra hisce tantummodo adjuncta a Tutone episcopo, dum ecclesiæ S. Emmerami muro corpus, seu ossa eadem, a Reginwardo postea inventa, inclusit. Adhæc Georgius Eckhartus (verba ejus, cap. proxime prægresso huc transcripta, videsis) dubitare etiam videtur, an tabella ista seu, uti eam vocat, membrana, in capsâ juxta reliquias reperta, a Ratisponensibus Leoni IX Papæ pro testimonio propria Arnulphi imperatoris manu scripto venditata haud fuerit; verum, quidquid sit de hisce Georgii Heckharti, ac laudati celsissimi scriptoris dubiis, dicta equidem tabella seu jam data, quam hæc præferebat, inscriptio, asservari penes Emmeramenses monachos S. Dionysii ossa, argumento etiam est perquam valido.

124 At vero, aiunt, etsi quidem passim inscriptionibus, quæ thecis, Sanctorum reliquias complectentibus, vel appositæ vel affixæ reperiuntur, indubie quantum ad Sanctos, quorum has esse produnt, sit standum, id tamen locum haud obtinet, quando aliunde occurrunt, ob quæ inscriptiones illæ fraudis dolice queunt haberi suspectæ; cum autem, quæcumque in proxime jam data aliisque tribus num. 4 huc transcriptis inscriptionibus dicuntur, ex iis dumtaxat, quæ

AUCTOR
C. B.

inscriptione
validissime
probatum,

P

nec inscri-
ptiones illas
e Giselberti
dictis

Giselbertus,

inscriptioni-
bus, altera-
que item ta-
bella, cujus
hic datur
notitia.

AUCTOR
C. B.

Giselbertus, Dionysianum corpus, ut aiunt, furatus, Ratisponensibus de hoc suo furto dixit, promanasse videantur, est sane, cur inscriptionibus illis, aliisque, quæ in hisce fundantur, Emmeramensium de S. Dionysii corpore, Ratisponam translato, placitis fides indubitata haud habeatur. Gerardus du Bois in ecclesiæ Parisiensis Hist. lib. x, cap. 5, num. vi sic scribit: Nihil ego moror narrationem Giselberti, quem confingunt furtum perpetrasse. Quæ enim fides dictis hominis, qui compositis mendaciis irrepit in ædes Dionysianas, ut hospites circumveniat, qui sub simulatione amicitie convivium malo animo apparat, ut abbatem et monachos cibo meroque ingurgitet, qui effringere Sanctorum sepulcra haud dubitat, qui sancta spolia improbe et nulla sacri loci reverentia diripit?

factus for-
son esse,
malum re-
fert,

125 Nulla certe alia illi debetur fides, quam quæ furi, quæ prædoni, quæ sacrilego, cui vel vera dicenti non crederetur. Ita ille; verum, etsi quidem omnes et singulæ quatuor jam memoratæ inscriptiones e Giselberti dictis factæ forsitan fuerint, solæque a sacrarum reliquiarum prædonibus seu furibus adductæ relationes neutiquam sufficiant, ut, quæcumque hi de reliquiis, furto a se sublatis, dixerint, pro indubitatis habeantur, interdum tamen reliquiæ, quas fuerant furati, adjuncta sibi habuerunt luculenta ac minime dubia indicia, e quibus illas esse Sanctorum, quorum esse a furibus asserebantur, constabat. Ac reliquiæ quidem seu corpus, quod Ratisponam Giselbertus tulit, indicia pariter haud obscura, e quibus id esse Dionysii corpus, constiterit, videtur sibi habuisse adjuncta; ut soli Giselberto, asserre sese S. Dionysii reliquias, asseveranti, sine ulla assertionis suæ probatione credendum haud fuerit. Indicia porro hujusmodi re etiam ipsa reliquiæ, quas Ratisponam Giselbertus tulit, adjuncta sibi habuisse, vel ex eo liquet, quod Leo IX, qui, maturo primum atque accurato instituto examine, reliquias illas, ut supra vidimus, approbavit, approbaturus eas alioquin verosimilime haud fuisset; licet autem verosimilime illa omnia existisse queant indicia, edicendo non sim, unum tamen sat clarum ac luculentum cap. proxime seq. adducam in medium.

C

CAPUT X.

Quis, qui S. Dionysii reliquias furatus dicitur, Giselbertus fuerit, an corpus, quod Ratisponam attulit, Dionysii esse, rite probarit, et an id Dionysii re ipsa exstiterit.

Giselbertus,
Dionysii
corpus fu-
ratus, e ele-
ro

Reliquiarum S. Dionysii furem ex Arnolphi Imperatoris proceribus existisse unum, eumque locupletissimum, Aventinus verbis, num. 23 huc transcriptis, in Annalibus Boiorum ait: verum supra jam sæpius citatæ de Dionysio Ratisponam e Francia translato lucubrationis auctor Germanus anonymus cap. viii de Giselberto, quem Dionysii reliquias suffuratum esse, post narrat, sic scribit: Erat in ministerio impera-

toris quidam clericus, nomine Giselbertus, vir liberalis ingenii, litteris apprime eruditus, rhetor facundissimus, consiliis aptus, vultu reverendus, moribus honestis conspicuus; quem ob ingenii famam imperator Gallia excitum sibi auricularium et præceptorem a secreto statuerat. Talis is, qui S. Dionysii corpus furto e Galliis abstulit, exstiterit, si scriptori isti Germano anonymo fides sit; verum, etsi quidem viro huic in iis, a quibus multum vivit remotus, parum admodum fidam, Giselbertum tamen, utul sesqui circiter seculo ab ætate ejus distan-tem, vere existisse e clero, haud difficulter adducor, ut credam. Ita porro animo comparatus ut sim, facit Georgius Eckhartus in suis de rebus Franciæ Orientalis Commentariis tom. 2, pag. 746 sic scribens: Giselbertum traditio vulgaris procerum unum et ditissimum vocat ex conjectura; sed ego illum ex clero fuisse suspicor; homines enim laicos reliquias sacras furatos esse aut manibus suis contrectasse, raro legitur.

127 Atque, en! In vicina Ratisponæ Frisingensi diocesi eodem hoc tempore vivebat Giselbertus diaconus, bonorum propriorum possessor, quem S. Dionysii pium furem fuisse suspicaris. Meichelbeckius Hist. Frising. T. 1 Part. Instrumentar. cap. 805 chartam profert, qua dicitur, "venerabilem Waldonem, Frisingensis ecclesiæ episcopum, et quemdam diaconem, nomine Kisalperht, quandam commutationem, fecisse. Dedit episcopus diacono prædicto cum consensu canonicorum suorum et "per licentiam serenissimi regis Arnolphi "in loco, qui dicitur, "Puo-tilinpach curtem, domum, horreum, de arabili terra jugera xxxi. de pratis carradas iii. et in recompensationem harum rerum a diacono cepit ad ecclesiam jure hereditario possidenda in loco vilisa nuncupato curtem, domum, horreum, de arabili terra jugera xxxi. de pratis carradas viii. de silva jugera v." Ita hactenus Eckhartus, et quidem etiam sat recte, ut mihi apparet. Dispiciamus modo, quid Giselbertus, quem verosimilime e clero existisse, modo adducta ostendunt, Ratisponam e Gallia attulerit, et an sese inde Dionysii corpus rapuisse rite probarit. Dubitandum equidem e supra jam dictis non est, quin pius ille Dionysii, ut ferunt, fur corpus aliquod Ratisponam attulerit. Dubitandum etiam non est, quin id et Dionysii corpus esse dixerit, et dictis suis apud Ratisponenses invenerit fidem.

vero similiter
fuit.
E

128 Verum an hanc etiam, legitimis, quibus, quod dicebat, probarit, rationibus adductis sibi promeruit? Cælestinus abbas in Ratispona monastica seu in S. Emmerami mausoleo ait, in una e duabus capsis, in quarum altera caput, in altera reliqua corporis, a Reginwardo Ratisponæ inventi, ossa fuere reperta, inventam fuisse schedam, hæc complectentem verba: In nomine sanctæ et individue Trinitatis notum sit omnibus, quod hic est corpus sanctissimi Dionysii, qui a loco Areopagite et patriotico pronomine Ionicus, Christiano autem agnomine est appellatus Macharius, a S. Paulo apostolo Atheniensium ordinatus archiepiscopus, apostolica auctoritate beati Clementis Papæ universalis totius Galliæ constitutus apostolus, pro fide Christi sub Domitiano cæsare, prefecto Sisinnio vii Idus Octobris gloriosum martyrium perpetravit, et caput proprium per duo millia fere deportavit usque ad locum, in quo nunc Dei dispositione

schedamque,
cujus conten-
tum hic da-
tur.